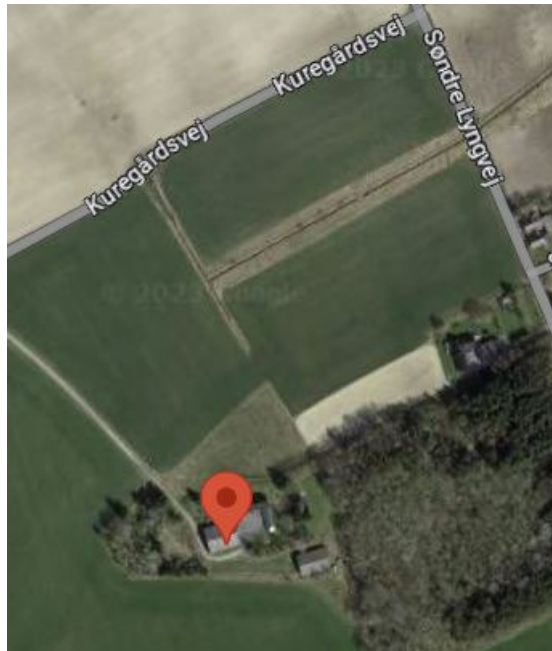

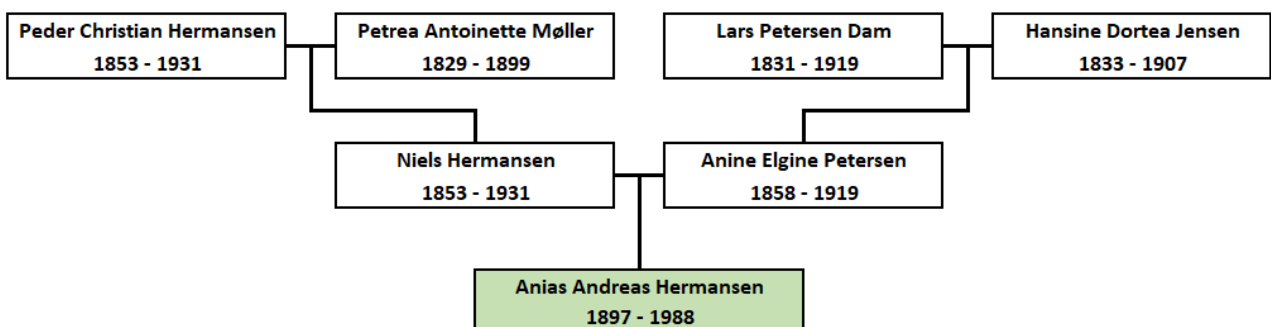
En udvandret bornholmers kuffert.

Overskriften indbyder til "her må der være noget spændende". Og artiklen er hvis ikke spændende, så interessant. Artiklen stammer fra Bornholms Ø-arkivs Årsskrift 2020, hvor Amanda Stevne Pihl, cand.mag. og arkivar, fortæller om en indleveret kuffert fra en udvandret bornholmer fra Godthåb i Klemensker.

Da hovedpersonen viser sig at være født i Klemensker Sogn, så bliver det for os endnu mere interessant, og derfor gik jeg i gang med at finde ud af familieforholdet. Det viser sig at navnet "Hermansen" ikke er sjældent i Klemensker Sogn (og andre steder på Bornholm). Hovedpersonen i fortællingen er Anias Andreas Hermansen, der er født på 28. Slægtsgårds Fortov, hvilket fører os til Godthåb, som ifølge vores ejendomsregister, har adressen Kuregårdsvej 18.

Hvis man ser på Anias Andreas Hermansens slægt, så skal man kun tilbage til hans bedstefar, Peder Christian Hermansen, før man finder en "førder", som dermed er stamfader for den gren af familien Hermansen på Bornholm. Om der er flere grene af familien, har jeg ikke undersøgt. Peder Christian Hermansen havde 12 børn, og Anias Andreas Hermansens far Niels Hermansen havde 7 børn. Anias Andreas Hermansen havde selv 6 børn, så der kan være mange efterkommere.

Men til selve artiklen fra Bornholms Ø-Arkivs årsskrift 2020.

I begyndelsen af året henvendte en mand sig på arkivet med en lille stak papirer. Papirerne havde han fundet i en smuk, gammel kuffert, som han nyligt havde købt på et loppemarked. Disse gamle kufferter, der engang var praktiske rejseforanstaltninger, er i dag i høj kurs grundet deres moderigtige vintage-look. De kan drysse et element af eventyr over boligindretningen, for de emmer af rejselyst og glemte skæbner. Men når de, som denne, viser sig at indeholde rejsepapirer, er skæbnen måske ikke længere så glemt. Den er i hvert fald sporbar.

Af Amanda Stevne Pihl, cand. mag. arkivar

I kufferten lå en rejsebrochure for *Skandinavien-Amerika Linien* fra 1928 og en bagagelabel fra deres skib *Oscar II* med destination Halifax i Canada. Dette selskab er kendt for at have sejlet tusindvis af europæere over Atlanterhavet. Brochuren fortæller om priser og praktiske informationer om rejseforholdene, blandt andet kan man læse, at en kahyt ombord på *Oscar II* kostede fra 563 kr. og opefter, afhængig af kahyttens beliggenhed på skibet. Desuden informeres om en indvandringsskat på 30 kr., der skal betales ved ankomsten til USA uden amerikansk visum, da myndighederne slår hårdt ned på den slags.

Bagagemærkatene i kufferten afslører passagerens navn, og det gør det muligt at lede efter ham i vores databaser *bornholmere.dk* og *bornholmskeudvandrere.dk*.

Ved hjælp af opslag i disse databaser har det været muligt at fastslå hans identitet.

Den udvandrede bornholmer er Anias Andreas Hermansen. Han blev født den 2. april 1897 på husmandsstedet Godthåb i Klemensker, som søn af murer Niels Hermansen og Anine Elgine (f. Pedersen). I folketællingen 1901 står familien opført i Knudsker, hvor Niels er gårdejer på Højegård. I 1908 overtog han Lynggård i Østerlars, og i folketællingen 1921 var Anias fortsat hjemmeboende der. Men i 1928 udvandrede han til Canada.

Anias sejlede ud fra København den 9. maj 1928. I juli 1928 har han adresse hos en Philip Acorn i Cardigan, Canada. Det fremgår af et fragtbrev, der er stemplet den 7. juli 1928 i Gudhjem.

Blandt Anias' ejendele lå også et brev fra *De Forenede Motorejere*, af hvilket det fremgår, at Anias i juni 1928 har anmodet om at få sendt foreningens medlemsblad "Motor" til sin nye adresse i Canada.

I kufferten lå desuden et checkhæfte, en brochure fra *Traders Discount Corporation*, et eksemplar af *The Imperial News* fra 18. februar 1929, og *Queen Square Theatres* program fra 25. marts 1929. Alt sammen papirer, der vidner om Anias' liv efter udvandringen.

Den bornholmske udvandring

Fra midten af 1800-tallet udvandrede en stor del af den danske befolkning. For nogle var det de ringe levevilkår hjemme, der førte til udvandring, mens det for andre var eventyrlyst og store drømme. Man regner med, at omkring 10.000 bornholmere udvandrede i perioden 1840 til 1940 – det svarer til en fjerdedel af øens befolkning!¹ Det betyder, at der mange steder i Amerika render efterkommere rundt med bornholmske forfædre og et genetisk bånd til vores lille klippeø. Hver sommer kommer mange af disse amerikanere til Bornholm for at søge deres rødder, besøge slægtsgården og få en bedre forståelse for det ophav, de er rundet af. Mange af dem kontakter os på Ø-arkivet, og de bliver meget imponerede over at følge processen med opslag i kirkebøger, udvandrer- og gårdregistre, som vi stikker næsen i for at kunne hjælpe dem i deres søgen.

Vores samling rummer mange vidnesbyrd om udvandringen, særligt i form af postkort, der er sendt hjem til den tilbageblevne familie på Bornholm, men også fotografier. Hvert eneste postkort og fotografi rummer fortællingen om en skæbne, der trækker tråde mellem kontinenter. I takt med den digitale udvikling bliver

---

¹ H. Bender: Den oversøiske udvandring fra Bornholm og Danmark 1840-1940. I: Bornholmske Samlinger 2011, rk. IV, bd. 5.

verden mindre, og vi oplever at få henvendelser fra personer i udlandet, der er faldet over vores hjemmeside *bornholmskebilleder.dk* ved at google udvandrede forfædres navne. Vi kan mærke, at missionen med hjemmesiden i høj grad er lykkedes, når personer i andre verdensdele hjælper os med at sætte navn på uidentificerede portrætter i vores samling, og når de mailer digitaliserede billeder til os, som deres forfædre medbragte på rejsen som et hjemstavnsminde.

Ikke alle udvandrere fik en mild skæbne i *det vilde vesten*. I 1866 udvandrede den unge Ludvig Sonne, en søn af snedker Hans Jørgen Sonne i Rønne. Men blot to år efter udvandringen, fandt man ham død ved Humbolt Wells i staten Nevada. Han var blevet myrdet og liget efterladt. Han bar ingen papirer med navn på, men i lommen havde han breve fra familien på Bornholm. Der blev derfor sendt bud hjem til postmesteren i Rønne, der efterfølgende indrykkede en annonce i avisen. Den annonce læste Hans Jørgen Sonne og blev således oplyst om sin søns tragiske skæbne. På Ø-arkivet har vi nu de breve, Ludvig havde i sin lomme, da han blev dræbt, samt en amerikansk 5 cent seddel med en blodplet, der vidner om hans brutale endeligt.²

Ude godt men hjemme bedst

For Anias Andreas Hermansen blev eventyret i Canada kortvarigt. Allerede i 1930 vendte han hjem igen og overtog Lynggård i Østerlars. I 1933 blev han borgerligt viet til Anna Månsson i Aaker.

Anias døde den 27. april 1988 og blev begravet i Østerlars. Af dødsannoncen i Bornholms Tidende kan vi se, at han efterlod sig både børn og børnebørn. I en nekrolog kan man læse, at han var involveret i skyttemiljøet på Bornholm med mange medaljer i sin samling, og så var han en af de første i Østerlars, der fik kørekort og bil.

Vi har ikke selve kufferten. Den står et sted og emmer af eventyr og svundne tider. Men vi har papirerne, og de fortæller om den mand, der holdt kufferten i sin hånd på rejsen til Canada og tilbage igen. Takket være en opmærksom loppemarkedskøber og en smule detektivarbejde er hans historie nu bevaret og fortalt.

Bornholmskeudvandrere.dk

Hvis du har aner, der er udvandret fra Bornholm, kan du søge efter dem i databasen bornholmskeudvandrere.dk

Databasen bygger på et kæmpe arbejde udført af slægtsforsker Lill-May Didriksen og vedligeholdes løbende af Bornholms Ø-arkiv. Databasen rummer mere end 6000 personer, der alle er registreret som udvandrede i Københavns Politis udvandrerregister. Du søger i databasen ved at skrive et personnavn i bjælken midt på skærmen. Når du finder den person, du søger, kan du klikke på rubrikken "se mere", så får du oplyst udvandringsdatoen, hvilket skib personen udvandrede ombord på, hvad skibets destination var, og den udvandrede persons stillingsbetegnelse. I visse tilfælde finder man også oplysninger om øvrige familiemedlemmer, der er udvandret sammen.

Når du søger, skal du huske, at mange navne kan staves på flere måder, eksempelvis Kofod / Kofoed / Koefoed.

---

² BØA 1975-49.